

Pogledi kroz staklo

By Jovan Krstić

Published by Boz Krstić at Smashwords

First published May 2014

Copyright © Jovan Krstić, 2014

All rights reserved

Smashwords Edition, License Notes

This ebook is licensed for your personal enjoyment only. This ebook may not be re-sold or given away to other people. If you would like to share this book with another person, please purchase an additional copy for each recipient. If you're reading this book and did not purchase it, or it was not purchased for your use only, then please return to Smashwords.com and purchase your own copy. Thank you for respecting the hard work of this author.

Probudio se tog jutra sa onim istim osećajem nelagodnosti koji ga natera da se brzo uspravi u sedeći polažaj i preskoči ono za njega do skoro tipično nadmudrivanje sa budilnikom. Sada je bilo drugačije.

Nedovoljno spuštена roletna pružala je pogled na već procvetalu prirodu koja je u ovo doba godine nastojala da pokaže ono najraskošnije i najraznobojnije što je cele zime tako škrto držala ispod svog kaputa.

Akcentat je kao i uvek padao na staru lipu koja je svojom veličinom i iskustvom prisvajala epitet bisera tog vrta. Za nju su se još od vremena ratnih i predratnih generacija pa do dana današnjeg vezivala razna verovanja o kojekakvim mitskim bićima. Pre svega popularnim vilama koje su tu oko njenog stabla igrale držeći se za ruke i koje bi pretvarale u kamen svakoga ko bi se osmelio da u vreme rituala tuda prođe i poremeti tu čudesnu igru. Bilo je tu i drugih stvorenja koja bi se mogla uvrstiti u spisak stalnih ili povremenih posetioaca ovog ponosnog bića predskazujući nesreće ili ih izazivajući, upozoravajući ili preteći i upotpunjujući tu večitu borbu dobra i zla. Znala je lipa da ljudska priroda ima tu boljku da se u svemu pa i najbanalnijim stvarima traži neka tajna i neko

misteriozno objašnjenje koje svakako ne potiče sa ovog logičnog i nama poznatog sveta.

Ipak možda ni vile ni demoni, pa ni sam đavo ne bi toliko uplašio stanovnike ovog kraja koliko je tu moć imao najnepoželjniji gost najviših krošnji. Sova je svakako bila glavni i najzlokobniji vesnik smrti. Vodič na onaj svet koji kada bi doleteo iz tame nikada se ne bi vraćao tamo bez duše onoga koga je svojim krupnim očima odabrao.

Zahvaljujući svim tim predanjima koja su se prenosila s kolena na koleno ovo čudesno drvo dobilo je zasluženu etiketu porodičnog stabla.

Ostao je tako još nekoliko trenutaka zagledan u prizor koji nijedan emotivni pesnik ne bi izostavio da opiše u svom delu i koji je umeo u čoveku da probudi ona najnežnija osećanja. Ali on u tome više nije video nikakvu draž.

Noktima zarivenim u već poprilično dotrajali štofani trosed koji je uz jednu staru nasleđenu vitrinu bio možda i najstariji komad nameštaja koji je unet u ovaj stan otkako su pre dvadeset i sedam godina on i Jelena započeli život u zajednici.

Stan je činila površina od nekih pedesetak kvadrata sa tri skladno podeljene prostorije gde se nije moglo reći koja je kojoj ulozi namenjena. Najsvetlija soba pretvorena je u dnevni boravak koji je zadržao svoj autentični izgled. Vitrina od orahovog drveta zauzimala je unutrašnji zid sobe. Na njoj je bilo prostora za razna eksperimentisanja što se tiče vrste i rasporeda ukrasa ali oni nisu bili skloni tome.

Na desnoj strani pored malog televizora koji je je služio taman toliko da se pogleda dnevnik ili neka od emisija na temu ratnih posledica, nalazila se još i jedna polica na kojoj su naslonjene jedna na drugu stajale dve različite srpske kape. Dva različita srpska obeležja istoga vremena. Jedna sa petokrakom a druga sa kokardom. Bio je to detalj u kome je naročito uživao. Sama činjenica da je potekao iz porodice koja je u vreme rata bila podeljena na dve strane probudila je u njemu odbojnost da se prikloni ijednoj od njih. Otac ponosni dobrovoljac Titove vojske, branilac jugoslovenske zemlje i naroda, inače kako to biva,

njegov jedini i najveći uzor poljuljao je njegovu slepu naklonost zbog jedine osobe koja mu je bila draža srcu. Nekoliko šamara kojima je prisustvovao kada bi se njegova majka osmelila da pomene svoga brata, nastradalog pristalicu kralja i branioca onog istog naroda utemeljio je u njemu nesalomivu želju da istraje u toj političkoj neutralnosti. Bio je jedan od retkih kojima je to polazilo za rukom i koji su imali jednu vrstu hrabrosti da tu svoju političku neutralnost iznose toliko javno ali on je u tome osećao neku posebnu nasladu.

Leva strana vitrine sadržala je tri police zaštićene staklenim vratancima iza kojih se nalazila literatura zavidnog broja i kvaliteta. Istina dobar deo tih knjiga nikada nije zadobio njegovu pažnju ali jednako se hvalio njima. Bilo je tu još nekoliko figurica različitih veličina koje su uz dva kristalna seta čaša i jedne mesingane činije služile za ukras.

Na sredini sobe na nesigurnim nogicama stajao je jedan drveni stočić u boji vitrine. Pored troseda na kome je Milan spavao poslednjih dana uz stočić je stajao jedan tabure preko koga je bilo prebačeno manje parče tkanine ne bi li se ublažila razlika u boji.

Na zidovima goblen koji je Jelena lično izvezla ubrzo nakon udaje po uzoru na onaj koji je imala u roditeljskoj kući. Preko puta nje crno bela fotografija Milana u vreme odsluženja vojnog roka na kojoj su po ivicama stajale izlepljene pojedinačne slike njihovo dvoje dece, sada već odraslih ljudi, i njihove jedine unuke, mezimice i najveće radosti.

Parče zavese čija je šara odgovarala onoj na prozorima pokrivala je stakleni deo vrata koja su vodila u malo predsoblje pa odatle u kuhinju koja je bila jedina prostorija ne zatvorena vratima. Bio je to prostor u kome se provodio najveći deo dana. Nekoliko kuhinjskih elemenata i šporet na drva iznad koga je dvokrilni prozor bez zavese propuštao dovoljno svetla da se čovek oseća prijatno. Sto i četiri stolice od kojih je jedna imala ulogu postolja za tranzistor koji je definitivno bio najkorišćeniji kućni aparat. Najodanije društvo u danima koji su sa godinama postajali sve duži i neispunjeniji. Soba je bila nepravilnog oblika zbog nedostatka jednog parčeta koje je Milan pre izvesnog vremena na Jelenin zahtev pripojio tada isuviše malom kupatilu. Taj monotoni izgled razbijala je jedna njemu omiljena uljem na platnu naslikana barka koja je odolevala razbesnelim talasima u pokušaju da dosegne kopno koje se naziralo u daljini. Sedeo je nebrojeno puta u tom ambijentu ispijajući prvu jutarnju kafu i duboko zagledan preračunavao da li je u toj nemilosrdnoj borbi uspela ili ne da odoli udaru mora.

More. Bila je to Jelenina najveća neostvorena želja. Zamišljala je celog svog života toliku količinu vode na jednom mestu kojoj se ne bi mogao naslutiti kraj oivičenu sitnim belim peskom i drvorede palmi koje su u jatima nadletali beli galebovi. Nije to od njega usmeno zahtevala, što zbog skromnosti koju je kao najveću vrlinu ponela iz roditeljskog doma, što zbog urođene doze ponosa koji joj to nije dozvoljavao. Ali on je to dobro znao u

onim trenucima kada bi listajući novine ili neki od malobrojnih časopisa koji su joj bili dostupni naišla na fotografiju nekog idiličnog pejzaža. Gledala bi tada sa oduševljenjem i naglas komentarisala a nekokoliko puta bi mu čak i prilazila tražeći od njega potvrdu lepote koju je ona videla u tome. Poput deteta koje se može videti na ulici kako vuče roditelje do nekog izloga u kome ga je nešto opčinilo i javno se oduševljava u nadi da će se naposljetku smilovati i kupiti mu određeni predmet. On je istina nekoliko puta i sam obećao da će njih dvoje posetiti neko od tih mesta. Da će se okupati zajedno u toj vodi kojoj se ne vidi kraj i prošetati pored tih palmi gazeći beli pesak i držeći se za ruke poput zaljubljenog mladog para koji bi tako koračali provodeći svoje najbezbržijske dane. Ona bi se tada uzbuđena vraćala kućnim poslovima a on bi ubrzo zaboravljao na dato obećanje i stavljao ga u drugi plan ne pridajući mu značaj koji mu nije naročito pridavao ni dok ga je izricao. Sada je grizao usne od besa prema sebi kada bi se setio njenog osmehom ozarenog lica dok bi govorili na tu temu upućujući sebi najgore osude zbog nesposobnosti da sve ove godine svojoj dragoj, jedinjoj svetloj tački u ovom životu, ispuni tu tako mizernu želju u odnosu na ono sto je svojim delom zaslužila. Izjedala ga je i pomisao da možda više neće imati prilike da ispravi svoju grešku.

Lebdeo bi možda još neko vreme u tom prostoru između sna i jave da ga zvuk telefona nije prenuo i vratio u budno stanje. Skočio je sa lakoćom dvadesetogodišnjaka iako ga problemi sa

kostoboljom koji prate njegove godine nisu zaboravili. Iznenadna pomisao da bi prodoran zvuk telefona mogao uznemiriti njegovu dragu i poremetiti joj san navela ga je da se u par skokova domogne slušalice.

"Ko je?" procedio je kroz zube kao da je bio ljut na onog sa druge strane zbog buke koju je izazvao.

"Deda, pa ja sam!" javi se piskavi glasić. "Šta radiš?"

"Pile dedino. Ništa, ništa, probudio se deda sad" osetila se u glasu neka doza pokajanja zbog malopredjašnjeg grubog nastupa. "Pa što si ti budna ovako rano?" nastavi sada već zabrinuto proveravajući pogledom vreme na ručnom časovniku. Pet i trideset. Isuviše rano za devojčicu koja je tek navršila šest godina.

"Mama pita je l' hoćete da me čuvate danas?"

"Naravno, pile dedino. A gde ti je mama?"

"Ona ima nekog važnog posla." zamucnu devojčica kao da je očekivala pomoć kako bi odgovorila.

"A je l'hoćeš da mi daš mamu na telefon?" nastavio je.

Posle nekoliko trenutaka dramske pauze ponovo se začuo nežni glasić male Tamare. "Mama je u kupatilu, sprema se za posao!"

Znao je da to nije istina pa sada pokuša već vidno iznerviran. "Reci joj da izađe i javi se na telefon!" odbrusio je kao da je na trenutak zaboravio da za sagovornika ima dete.

"Deda, je l' se ti ljutiš na mamu?" zadrhtao je glas Tamare koja je bila na ivici suza.

Ugrizavši se za jezik zbog tona koji je maločas upotrebio prema svojoj unuci pokuša sada da u sledeću rečenicu unese svu nežnost koju je u tom trenutku mogao da izvuče iz sebe. "Ne ljutim se zlato moje, lepoto moja. Hoćeš da deda dođe po tebe?" pokušao je ne bi li tako došao do ćerke koja je očigledno želela da izbegne objašnjenje.

Ponovo nekoliko trenutaka tišine, potom kratko i nerazumno domunđavanje i naposljetku devojčinin odgovor. "Neka deda, doći ću sama. Ja znam sama da dođem" izjavila je sada već ponosno.

"Ti si velika devojka, ali deda bi voleo da dođe po tebe" bili su ovo poslednji trzaji u borbi nadmudrivanja iako je već unapred bio ubeđen da ga čeka negativan odgovor. "Ti znaš kako nas dvoje volimo da šetamo zajedno!"

"Mama nema vremena da čeka" uzvratila je kao iz topa ne ostavljajući mu više prostora da se nadoveže.

"Dobro, pile dedino! Čekaju te deda i baba."

Spustio je slušalicu obuzet besom zbog neposlušnosti koju mu je ćerka ponovo ukazivala. Svako drugi bi nakon ovakvog razgovora osetio zabrinutost najpre jer je sve aludiralo na očigledan problem kojim nije htela da u datom momentu uznemiri roditelje. Ali potkovan predhodnim iskustvima znao je da u pitanju nije ništa dramatično. Razmišljao je da li da pozove taksi i pokuša da stigne do nje pre nego što napusti stan.

Osećao je potrebu da istera taj gnev iz sebe. Da li je zaboravila svu tu ljubav koja joj je za života poklonjena? Ne. Svesna je ona toga inače ga ne bi pozvala da joj čuva ćerku - razuveravao je sebe. Tim gore, koristi ga samo za upražnjavanje sopstvenih zadovoljstava. Krv mu udari u oči dok je u glavi nizao fraze samosažaljenja. Bilo je lako prepustiti se tom osećanju čiji je osnovni cilj i bio da za trenutak iz grudi istisne bol i napuni oči suzama koje će dati do znanja da nam je zaista stalo. Ili češće, da drugima da do znanja. Ipak kako ostati jak i trezven kada se radi o tvojoj porodici. O delu tvog života. Ali dokle tako? Dokle se miriti sa činjenicom da oni koje zaštićuješ ne uče na svojim greškama jer su navikli da će im sve biti oprošteno. Sada već posegnu rukom za telefon. Možda joj zaista treba staviti do znanja kako se ophodi prema ocu. Ali mu kroz glavu prolete plačni glas njegove unuke pa ubrzo ostavi slušalicu. Nije jadno dete krivo pa da prisustvuje tome. Rešiće on to s njom nasamo. Izvinjavaće se ona njemu i te kako.

Nemir koji ga je obuzeo pokušao da primiri naslonjen rukom na okvir sobnih vrata udišući i izdišući onako kako ga je jednom prilikom pri pojačanom radu srca posavetovao lekar koji je obilazio Jelenu. Celog života je upravo Jelena bila ta preko koje je nametao svoju volju deci i nije mu nimalo prijalo to što svoju ulogu mora da igra sam, ali ona trenutno nije bila u situaciji da mu pomogne. Nije želeo da primeti na njegovom licu ništa što bi joj moglo dodatno pogoršati stanje. Pokuša da odagna zle misli ili da ih barem zaključa na neko sigurno mesto na kome bi ih zaboravio nakratko jer je bio siguran da ih od nje svesno ne može sakriti.

Osetio se kao onda u vreme kada je posle danonoćnih pijanstava i odsustvovanja od kuće čitave sate provodio ispred ulaznih vrata montirajući što naivniji izraz lica ne bi li uspeo da prikrije grehe počinjene prema svojoj ženi. Njoj koja bi ga nekako po pravilu sačekala duboko posađena u drvenu stolicu streljajući ga pogledom kao da je znala da će se baš u tom trenutku pojaviti i pokušati da sakrije od nje ono što mu je na licu bilo napisano. Uplašio se da će kao i tada razoružan tim pogledom poskidati sve oklope koje je satima stezao i po ko zna koji put na kolenima moliti za milost i oprost. Možda je nekim delom pomućene glave priželjkivao od nje neki izliv besa ili barem jednu reč prekora.

Reč koju bi u tom trenutku slabosti mogao da iskoristi ne bi li se pod isceniranim osećajem uvređenosti povukao u neki ćosak gde bi na miru sačekao da alkohol ispari i ostavi mu mogućnost da trezne glave osmisli što uverljiviji izgovor. Izgovor za vreme koje je ona provela na onoj stolici bledog lica i dlanovima kojima je do iznemoglosti pritiskala svoja kolena čekajući svog voljenog kao da joj je to bila dužnost.

Ali od nje to nikada nije dočekao. Za sve ove godine nijedna jedina reč osude. Za sve noći koje je budna presedela u strahu da mu se nešto nije dogodilo i da li će se ovoga puta uopšte pojaviti. Za sve košulje sa kojih je ona skidala tragove pijanstva i nevere. Za sve njegove dugove koje je preuzimala na sebe iako nije znala kako će ih odužiti. Za sve podsmehe i poglede ispod oka koje je primećivala kada god bi se osmelila da izađe među ljude. Pa zar da ne uzvratiti ni na jednu uvredu. Ni na jednu grubost da odgovori. Ništa za sve ovo vreme. Barem da mu je na njegove ponižavajuće molbe oprostajem odgovarala pa bi opet znao da ga je u tim momentima smatrala za krivca ali nije mu pokazala čak ni tu najvredniju osobinu ljudskog bića. Samo onaj pogled koga se on tako plašio a iz koga je zračilo ništa drugo do najiskrenija ljubav koja nikada nije prestala ni utihnula plamen kojim je gorela. U njenim očima se moglo prepoznati samo najjednostavnije osećanje sreće zbog njegovog povratka. Upravo taj pogled u kome nije bilo ni trunke mržnje i zlobe a kojim je tako lako uspevala da na kolena obori osobu iz čijih je očiju goreo

plamen i da ga u trenutku natera da zbací sa sebe sve mračne sile koje su ga obuzimale i pred njom ogoli dušu kao razbojnik koji pred pogubljenje pokušava da otkrije sve što mu je na srcu ležalo. Upravo takav jedan postupak bio je najbolji primer snage i moći čovekove.

Ustanovivši da je skupio dovoljno hrabrosti uhvati se za kvaku koja pod njegovom težinom zacvile a stara vrata na kojima su se mogli prepoznati nevešto zafarbani tragovi vremena ukloniše se pred njegovom figurom i propustiše ga u sobu u kojoj je ležala ona. Zašavši jedan korak u unutrašnjost prostorije zastade da osmotri da je nije probudio ovim nepažljivim postupkom. Nije bio siguran da li je lakog sna jer zapravo nije mogao da se seti da li je ikada imao prilike da je zatekne kako spava. Nikada ranije nije razmišljao o tome ali sada, vraćajući film, mogao je da primeti da i dok su noći provodili u istom krevetu, što nije slučaj već neko vreme, on bio taj koji je u prvom dodiru sa krevetom prelazio u nesvesno stanje dok bi jutra dočekivao sam sa sanjivim pogledom na već razvučenu zavesu raspoznavajući prateći zvuk kućnih poslova koje je žena već uveliko obavljala.

Sada je zavesa bila i dalje navučena a u sobi je bilo poprilično mračno pa izgubi neko vreme u nastojanju da se privikne na promenu. Oči su joj bile sklopljene a duga puštena kosa padala je pokrivajući svojim pramenovima gotovu celu dužinu spavaćice ali ne zaklanjajući lice koje je i sada ostavljalo utisak nekog nebeskog spokojstva. Bila je lepa. Lepša nego što je to dolikovalo jednom

bolesniku. Iako su bili istih godina nikada nije mogao da se meri sa njom po lepoti. Ali mu to u treznom stanju nije smetalo već se time javno ponosio, dok bi opet u onim situacijama kada bi iz njega govorio alkohol, kako ga je Jelena često opravdavala, taj ponos poprimao one ljudskom rodu bliže osobine zavisti i ljubomore.

Prvi put je sada primetio sede na vrhovima crnom farbom obojene kose. Dokaz starosti. Pa bilo joj je pedeset i dve. Kako i ne bi. Ali nekako to nije išlo uz nju za čiju bi se lepotu mogao zakleti da je nepodložna vremenu. Ostarila je. Zar već? Kao da se to preko noći dogodilo? Nije imao dovoljno vremena da uživa ni u njenoj mladosti a sada je sklopio ruke i pomolio se da mu se barem u starosti pruži šansa da nadoknadi propušteno. Verovao je u Boga ali se njegovih pravila nije pridržavao, što je Jelena opet smatrala mnogo opasnijim nego kada čovek greši tek onako iz neznanja. Molila se svakodnevno za njegovu dušu i nadala se da će se jednog dana urazumiti i zavoleti je onako jako kako ona njega voli od samog početka i da će joj se pružiti prilika da nebesima zahvali na tome.

Znao je to, ali joj nikada tu ljubav nije uzvratio. Zašto? Pa voleo ju je. Da je nije voleo pa bi mogao da spere sa sebe odgovornost opravdanjem da nije želeo da izrekne neistinu ili da njenom osetljivom srcu zadaje lažnu nadu da ponovo mogu biti uzajamno srećni kako su samo nekad bili.

Ali voleo ju je. Onako snažno kao onoga dana kada su se pre toliko godina jedno drugom obećali. Svim svojim srcem, tako sebično i detinje. Ali šta je

to tako zlo u njemu što ga je nateralo da celu večnost svu tu količinu ljubavi koju je prema njoj gajio tako oholo i bezobzirno drži u sebi i ne dozvoli mu da barem jedan mali deo nje podeli sa osobom koja je na njegove oči kopnila. Usamljena, čeznuvši za samo jednim dokazom te ogromne ljubavi koje nije bila svesna.

Poželeo je da je u tom času probudi i obaspe je najnežnijim poljupcima. Bio je spreman da istog trena sedne pored nje i počne da priča o ogromnoj snazi ljubavi koju je osećao obasipajući je usputno najlepšim i najromantičnijim pohvalama koje bi mu padale na pamet i držeći njene bele ruke, onako nežne i krhke u svojim i dalje snažnim rukama ljubeći ih, kao što životinja svoje mladunče leči. Svaku ranu, svaki trag ovih teških godina provedenih s njim. Trajala bi ta njegova ispovest koliko god bi ona poželela. Bio je spreman da ostatak života provede ispovedajući joj se na tom krevetu čvrsto držeći njene šake u svojim. Pa ako treba kada im na ovom svetu ne ostane više vremena na onom sledećem će nastaviti svoju priču samo ako ona to zatraži. Znao je da za to sada nije sposobna, ali čim se malo oporavi i ojača on će je odvesti u njihovu baštu i posaditi na onu klupu gde su nekada davno polagali svoje najiskrenije zavete jedno drugom zaklinjući se na večnu ljubav i tamo, baš na tom mestu otpočeće svoju priču koju niko nikada neće prekinuti.

"Odmori se ljubavi moja. Ja ću paziti na tebe" prošaputao je suznih očiju a onda pošto se

primakao još jednom u nameri da joj oseti dah i uveri se da spava napusti prostoriju u najvećoj tišini.

Znao je da Tamara stiže pa požuri da je sačeka napolju kako bi sa njom proveo neko vreme u bašti i odgodio onaj njen vrisak još od polovine stepeništa i propratni tresak vratima kojim se tradicionalno najavljivala. Napolju je već bilo prijatno vreme. Sunce je uveliko sijalo na nebu kao da je sišlo sa prospekata turističkih agencija. S vremena na vreme bi tek pirnuo po koji dašak vetra i time na momente ublažio sparinu koja je bila karakteristična za ovo doba godine. Baci jedan brz pogled na sat a onda se zagleda u pravcu lokalnog dragstora gde je iza ćoška svakog trenutka trebala da se pojavi Tamara. U stvari, po njegovom proračunu već je trebalo da stigne. Obično joj ne treba toliko.

"Dobar dan komšija!" prenu ga glas koji je dopirao iza njegovih leđa.

"Dobar dan!" odgovorio je vidno nezainteresovan za dalju priču bacivši brz pogled preko ramena da bi se uverio ko mu se obraća.

Bilo je to poznato lice jednog čičice koji je stanovao sprat niže njegovog. Stara zgrada raspolagala je sa svega pet stanova ali su se vlasnici izuzev njih poslednjih godina često menjali pa nije bilo moguće ostvariti prisniji komšijski odnos.

"Nema čovek često priliku da vas zatekne kako posmatrate izlazak sunca!" provukao je uz smešak dok je svojim nesigurnim pokretima savladavao

jedan po jedan stepenik držeći se jednom rukom za gelender i oslanjajući se na nju celom svojom težinom malo krupnijeg deteta. Druga ruka bila je zauzeta štapom koji mu je s obzirom na fizičku moć svakako bio potreban ali on očigledno nije bio vešt u njegovom korišćenju pa je uz njega išao samo iz razloga da upotpuni utisak prefinjenog gospodina.

Milan je obično izbegavao da mu se obrati iz jednostavne bojazni da zbog svoje slabe rečitosti ne izazove podsmeh u razgovoru sa starcem koji je se tako javno razbacivao manirima visokog ranga. Smetalo mu je omalovažavanje drugih koje bi umeo da prepozna i kada ga nije bilo a na koje je bi on odgovorao gnevom razjarene zveri pa je težio da izbegava situacije koje bi mogle da dovedu do takvog ishoda.

Nabacio je jedan kiseli osmeh kao odgovor na predhodnu opasku pa posegnu rukom da prihvati čoveka koji je bio najmanje dvadeset godina stariji od njega i smanji mu očigledan napor kojem je ovaj bio izložen. Za tren oka nađoše se jedan naspram drugog. Osmotrio je starca koji kao težinom ni visinom nije mnogo odstupao od dvanaestogodišnjeg dečaka ali njegovo ponosno držanje ostavljalo je utisak moći.

"Eh, da mi je vaše snage a ovo pameti..." započeo je duboko zagledan u Milana kao da očekuje nastavak.

Umesto odgovora primeti nalet krvi koji mu oboji lice a pogled dosad prikovan za mesto odakle je očekivao Tamarinu pojavu prostreli starca koji momentalno uvide grešku.

"Nemojte me pogrešno shvatiti komšija. Moja greška. Ponekad i tup nož ume da poseče, ako me razumete." pokušao je da šalom ispravi grešku, ali uvidevši da tone još dublje nestade ona uzvišenost i poče jednostavnim rečima da opravdava sebe.

"Ne bih želeo da vas zabole moje reči koje su izgovorene bez ikakve zle namere, verujte. Objasniću vam s kojom misli sam se vodio dok sam ovo izgovarao" uverivši se da ima dozvolu nastavi.

"Jedna teorija kojom se moj pokojni otac vodio glasila je da čovek može poželeti tuđe telo jer je telo nepostojano i podložno vremenu pa stoga ne karakteriše čoveka i ta želja samo može biti korisna navodeći ga da još više neguje svoje ali duša ili um je nešto svojstveno čega se niko ne sme odreći jer bi se time odrekao sebe i potčinio se onome čiju je inteligenciju stavio iznad svoje. Ja sam u ovoj prilici samo poslušao roditeljski savet ako dozvoljavate. Mada je možda zazvučalo malo provokativno."

Prođe nekoliko trenutaka u tišini koju su i jedan i drugi iskoristili da presaberu utiske.

"Interesantna teorija. Vaš otac, deluje mi kao ponosan čovek?" pokuša da se učtivošću opravda za malopredašnju neosnovanu sumnju.

Pošto primeti da mu se licu ponovo vraćaju ljudske osobine osim crvenila koje ga još uvek nije napuštalo nastavi izlaganje.

"Moj otac je bio veoma pametan i obrazovan čovek. Smatrao je, a to često i javno govorio da je jedina stvar koja mu je celog života smetala da, protkan velikom mudročću koju je za života stekao, dosegne visoke društvene položaje bila ta velika

količina nepokolebljivog ponosa koji mu je njegov otac, neuki zemljoradnik usadio kao najveću čovekovu vrlinu. Moj otac je govorio da je ponos vrlina malog čoveka, a mana velikog. Možda je bio u pravu. Ja svakako ne bih imao problema da preko tog ponosa pregazim kada bi moj intelekt to nalagao."

Milanu se dopade ta poslednja rečenica jer je u njoj sada video potencijalni izgovor za sve neodržane reči i nečasno pogažena obećanja koja su mu stavljana na teret. Učini mu se njegov sagovornik skoro pa simpatičan i ne uplaši se ovoga puta da nastavi priču jer je nesvesno očekivao da će ono što ovaj čovek bude govorio samo prijati njegovim ušima.

"Kažite mi komšija šta je onda vas moglo sprečiti da dostignete najviše vrhove. Oprostite, ja zapravo ni ne znam vaše zanimanje, možda ste i proveli život na nekom visokom položaju a ja sa vama ovako nepristojno razgovaram."

Sa osmehom je sačekao da ovaj završi pitanje u koje je nesumnjivo ulagao svu uglađenost koju je mogao iz sebe izvući trudeći se da ovaj intelektualni razgovor ne upropasti nekom neprimerenom rečju.

"Pogrešne odluke komšija. Život se nekako sumiran svodi večito na odluke u kojima ja nepogrešivo naginjem zlu. Verovali ili ne. Zapitaćete se možda kako ja pored toliko pročitanih knjiga i stečenog životnog iskustva ne umem kao neki koji ne poseduju ni delić moga znanja da prepoznam te životne raskrsnice i za sebe odaberem one ispravne puteve. Ali ni ja celog života ne mogu da rešim tu

zagonetku. Uglavnom sam kada bi o čemu morao da odlučim sedao za sto i odbacivši i emocije i savete ljudi oko sebe stavljao na papir svaki detalj ne bi li što preciznije odmerio pre nego što presečem. Ali uzaludno. Svaka moja odluka na kraju bi bila pogubna i najgore moguće odabrana. U poslednje vreme naučio sam da posmatram svoje životne poraze nekako objektivno. Valjda je za tu tehniku potrebno da prođu određene godine, i znate šta sam zaključio. Ova moja prokleta pamet smetala mi je da živim onim životom za kojim je moje srce jecalo. Kada bi ljudi naučili da slušaju šapat svoga srca znali bi da svet obiđu bez karte, kako da se od zla i bolesti odbrane i kako da svojim bližnjima sačuvaju osmeh na licu. Ali iz nekog nepoznatog razloga naučimo vremenom da ne slušamo to Božije u nama nego svoj um zatrpavamo zaraznim otpatcima koje na nas bacaju oni čija je duša daleko prljavija od naše. Da li ste se nekada zapitali o moći meditacija u dalekim hramovima gde otrov današnjice još nije stigao. O snazi molitve kada se oči sklapaju pred poganostima ovoga sveta a pomoć traži od nebeske moći koja je u nama. Ja smatram da taj zavidan broj ljudi zna tajnu koju mi pogrešnim knjigama učeni ne znamo. Naravno to je jedno od najsvežijih objašnjenja do kojih sam došao u ovom životu puste i beskrajne starosti, za koji sam neminovno sam kriv. Sa druge strane uvek postoji šansa da sam zapao među one rođenjem proklete kojima su sva nedela unapred oproštena zbog nemoći da na njih utiču, od kojih se ne traži ni ljubav ni pokajanje. Ali suviše bi bilo jednostavno."

"Moram priznati da od vas čovek može da čuje veoma zanimljive stvari mada bih iskreno pre rekao da je izgubljena sreća o kojoj ste govorili više pesničkog karaktera nego što bi zaista mogla da bude sudbina nekoga poput vas" izgovorio je ovo ispitavački dok mu se u glavi vrtela slika sebe sa dvadeset godina više kako ostavljen od svih koje je nekada voleo stoji na ulaznim vratima čekajući da se pojavi neko ko bi mu ispruženom rukom pomogao da se spusti niz stepenice i dozvoli mu da možda poslednji put izjada svoju napaćenu dušu.

Osetio je da svaka reč koja je izašla iz usta ovog starca bila tako pažljivo odabrana i njemu namenjena. Da je život o kome je pričao tako realno oslikavao upravo njegov život a sudbina na koju se žalio upravo sudbina koja njega čeka. Prošla ga je jeza od neverovatno slučajne podudarnosti. Pomeri ruku u nameri da obriše kapljice znoja koje stadoše da se skupljaju na čelu kad primeti na drugom licu izraz koji ga gotovo uplaši. Izgledalo je kao da se ovaj naslađuje teskobom koju je u njemu namerno izazvao. Osećala se u njegovom glasu jedna doza podrugljivosti a oči uprte u njega kao da su zahtevale priznanje. Nije mogao sebi dati nijedno racionalno objašnjenje ovoga stanja koje je u njemu izazivao starčev pogled stoga odbaci mogućnost bilo kakvog misterioznog scenarija već prihvati svoju reakciju kao običan plod mašte. Primeti u to da čovek pokušava da mu se ponovo obrati.

"Čovek je sklon da uništava ono što voli, moj komšija. A protiv ljudske prirode ne mogu ni

najmudriji. A te pesme o kojima pričate, o kome li su ispevane?"

"Mislim da nisam kadar da se sa vama nadmećem u ovom razgovoru."

"Ne vidim u čemu je moja prednost. Vi još uvek imate vremena a ja svoje nisam iskoristio."

Osetio je kao da uzmiče pred paukom u njegovoj mreži ali opet voljan da u toj mreži ostane što duže kao da je očaran pogledom koji ga je lomio uživao u tom mazohističnom ritualu.

"Eh... Vrućina je poranila danas. Čini mi se da je bolje da se sklonim. Ne bih želeo da ova ptičurina koja već nekoliko noći doziva žrtvu izabere baš mene" dodade kroz osmeh, a Milanovom licu dade nekakav okamenjeni izraz. Sličan onome koji su glumci na filmovima izvodili kada bi videli duha ili neko drugo natprirodno stvorenje.

"Naravno, pokušao sam da se našalim. Ne verujete valjda zaista u te izmislijotine dokonih starica kojima su zastrašivale svoju decu i unučiće" upita pošto primeti izraz lica koji ovaj nije ni pokušao da prikrije.

"Ne, ne... malo sam osetljiv na temu smrti o kojoj vi tako lagodno govorite." pokuša da se odbrani utiska nekog lakovernog malograđanina koji je maločas ostavio. Ali on zaista nije bio neko ko je sklon da ustukne pred kojekakvim vradžbinama i crnim magijama.

Jelena je bila ta koja se na ulici zaustavljala kada bi ispred nje pretrčala crna mačka ili koja bi na vrhovima prstiju skidala prašinu sa ogledala kako ga ne bi oštetila i time navukla bedu na svoj dom. Setio

se kako mu je uplašenim tonom saopštavala kada god bi opazila pojavu sove ili čula njen huk i prekrstivši se tri puta molila Boga da ih sačuva i da im snage da se oglušne o njen zov. Ko će sada kada ona nemoćna leži da svojom molitvom spasi njihov dom. Možda bi i pokušao u tom trenutku da sklopi ruke i zamoli nebesa da Jelena ne bude ta ali se podsmehe koji je dopirao od čoveka koji se igrao njegovim osećanjima ispreči i podseti ga na njegove podrugljive reakcije kada bi ona to ranije činila u njegovu zaštitu.

"Čudno, niste mi delovali kao čovek preterano osetljiv. Uh, ne zamerite ako sam ponovo bio dvosmislen. Samo, retko se nailazi na osobu koju toliko uzbuđuju priče o smrti a da joj pritom možda nije pogledao u oči."

Milan je osetio da ovaj od njega očekuje neku potresnu ispovest ali mu ne pade na pamet da obelodani razlog svog zaprepašćenja. Nije želeo da prizna ni sebi a pogotovu nekom jedva poznaniku da mu žena ovoga trenutka leži bolesna u svojoj postelji i da ona ptica možda baš nju u ovom trenutku doziva. Dodatni razlog njegovoj neprirodnoj tajanstvenosti bio je jedan deo njegove glave koji je svesno priznavao svoj udeo u svemu tome.

"Ne znam. Jednostavno mi ne prijaju razgovori na tu temu."

"Sigurno da ima mnogo lepših tema za razgovor, ali ni ova nam ne bi morala biti tako odvratna kada bi i nju sagledali manje ograničenog pogleda."

Nikada nije mogao razumeti ljude koji bi svoju tugu lečili veličajući smrt ili od nje praveći kojekakav

vanzemaljski užitek. Bilo mu je nerazumljivo da će ljudima biti lakše ukoliko znaju da je taj neko njima drag koga sada više nema našao mesto na nekom nama nepoznatom odredištu. Mestu večitog proleća na kome će svoju večnost provesti ubirajući plodove najsočnijih ukusa i diveći se harmoniji prirode kakve nije imao prilike da vidi za života. Objašnjavao je kada bi se povela takva rasprava da ako tog nekog više ne može videti ovim očima sasvim mu je svejedno pa makar mu i njegova duša lebdela za vratom. Verovatno je doza sebičluka kojom je obilovao i negovala takvo razmišljanje.

"Deda!" začu se vrisak iz neposredne blizine. Nije ni primetio svoju unuku koja mu pritrča i obuhvati ga obema rukama oko noge. Osvesti se i brzo je podiže u naručje a ona mu zadade jedan nežan poljubac od koga mu srce zaigra. Nasmeha se a onda stade da joj u zanosu uzvraća poljupce zaboravivši na suseda.

"Blago vama komšija. Lepše unuča čovek ne može ni poželeti." začu se ponovo glas sa strane.

"To je moja najveća dika." ponosno izjavi dok je spuštao devojčicu pored sebe a ona se zagleda u nepoznatog čoveka očima koje nisu pripadale jednom detetu već bi se pre vezale za nekakvog velikog vladara koji je tim očima sudio svojim potčinjenima. Raspolagala je lepotom koju njene vršnjakinje nisu imale. Nežna plava kosica padala joj je do struka a vojnički stav kojim je istupala davao je dodatnu dozu šarma.

"Mislim da je i ona toga svesna" prošaputa čičica čiji je strašni pogled konačno naišao na konkurenta.

"Komšija, mi ćemo jos malo posedeti u bašti pa ako ste voljni mogli bi kasnije da nastavimo gde smo stali?" obrati mu se Milan sa izrazitom željom da sa njim nastavi razgovor.

"Hvala na ljubaznosti, ali moje telo se isuviše brzo umara. Nadam se da ćete razumeti ako odlučim da je dosta za danas."

Devojčica je sve čvršće stezala dedinu ruku i koristila svaki trenutak kada bi ovaj njoj nimalo simpatičan čovek skrenuo pogled kako bi ga povukla i dala mu do znanja da je zapostavlja.

"U redu onda. Sunce zaista postaje nepodnošljivo."

Milanu nije bilo jasno kako je čovek koji starost provodi sam u stanju da odbije društvo. Uhvati Tamaru za ruku i uputi se ka vrtu koji se nalazio pozadi zgrade.

"Pozdravite gospođu, komšija. Dobra je to žena" obrati mu se starac još jednom.

"Odakle vi poznajete moju ženu?" upita pomalo uvređenim tonom.

"Nisam imao prilike da sa njom razgovaram ali nekim ljudima karakter možete na licu pročitati" osmehnuo se, a na Milanovom licu se moglo videti da mu je to prijalo.

Koračao je tako nekoliko minuta po travi dok je Tamara brala najraznobojnije cvetove praveći od njih buket namenjen baki. Nije mogao da se otme utisku koji je na njega ostavljao čovek od malopre. Imalo je nešto u tom njegovom pogledu i držanju, nešto nesvakidašnje, nekarakteristično za običnog čoveka. Čudno, sigurno ima više od tri meseca kako se taj samac doselio a on o njemu nije znao baš ništa. Ni odakle je došao ni od čega živi, ali nije nikada ni vodio računa o tuđim životima. Ni sa svojim nije prolazio najbolje. Jelena je verovatno gajila veće interesovanje ali on sa njom nije često razgovarao a i kada bi to činio ovo svakako ne bi bile teme. Od komšija gotovo ni sa kim nije gajio neki društveni odnos pa otuda i njegova neobaveštenost. Gotovo da beše zaboravio na unuku koja je ipak nalazila sama sebi zabavu.

"Pile dedino. Dođi sedi malo sa tvojim dekom da nas dvoje popričamo kao veliki."

"Hoćeš da me pitaš za mamu, je l' da?"

"Pa srećo moja, mama je moja ćerka kao što si ti njena i ja za nju brinem kao ona za tebe."

"Što je onda mama ljuta na tebe?"

"Nije to ništa. Da li si tražila nekad od mame nešto što si mnogo želela a ona ti to tada nije mogla dati ili nije imala novaca da ti to kupi a tebi tada nije bilo pravo? E, tako nešto je i kod mame i deke."

"Ona kaže da si ti oterao njenog brata."

Čudno koliki nalet bola je u tom trenutku mogla da izazove jedna rečenica izgovorena od šestogodišnjeg deteta.

"Nije istina. Tvoj ujak i deda se mnogo vole. On je našao dobar posao daleko odavde i to je sve. Niko ga nije oterao" osećao je nemoć dok se pravdao pred devojčicom koja ga je dovodila do ludila svojim pitanjima kako tužilac dovodi optuženog. Nije mogao da izdrži njen pogled koji ga je streljao kao da su im u tom trenutku uloge zamenjene. Osetio se poput deteta koje pokušava da se posluži laži ali ga strah izdaje.

Sećanja su navirala u nizovima zatrpavajući međusobno slike bez redosleda. Glasovi, plač, smeh... Rastrzavala ga je ta igra emocija koje su se smenjivale vrtoglavom brzinom. Trudio se da mu lice ostane pribrano i da nipošto ne oda taj unutrašnji krah koji je doživljavao.

Podsećao je u tim momentima na kakvog pripadnika kraljevske garde usred parade na čijem licu se nije smelo prepoznati ni godišnje doba ni prisustvo muve koja je njegov nos nalazila kao najsigurnije mesto za odmor. Taj kameni izraz koji je na sebi odavao lažni osećaj ravnodušnosti bio je namontiran sa spremnošću da ne ustukne ni pred najtežim udarcima. Ali nije bilo više ni prilike.

Devojčica je nastavila sa dekorisanjem onog buketa zviždućući neku melodiju kao da je zaboravila o čemu su malopre pričali. Vrt je raspolagao sa pregršt raznolikih cvetova od kojih Tamara nije želela da izostavi nijedan. Najveći udeo

u njenom aranžmanu imale su ruže kojih je tu bilo u četiri boje. Na njih su se nadovezivali mirisi lale, jorgovana, magnolije i još mnogo toga. Bilo je tu i divljeg rastinja, grančica sa obližnje višnje koja je upravo procvetala i sve to udešeno manjim busenom trave i ponekim opalim listom.

Nije želeo da prekida to još neko vreme već se zavalio celom težinom u klupu i pokuša da se malo opusti u ambijentu u kome je to nekada redovno činio. Prelistavajući tako u mislima sve što ga je od jutros snašlo primeti da je preskočio svoju nezaobilaznu jutarnju dozu alkohola. Poremetio ga je telefon koji je zazvonio pa pomisli da mu možda zato sve i ide tako od jutros. Javila se nagla potreba da utoli svoju žeđ. Pozva unuku i ocenivši njen buket kao spreman povede je unutra.

Sa vrata je zatekao prazan stan i shvatio da Jelena ni danas nije ustajala. Ispio je naglo dve čašice i uverivši se da je podmiren uputi se ka njenoj sobi. Vrata zaškripaše i ukaza se ona u maltene istom položaju u kome je pre nekoliko sati zatekao ali ovoga puta očiju širom otvorenih i uprtih u njega.

"Budna si" prošaputao je i razmaknuvši zavese propusti svetlost koja u nekoliko sekundi ispuni sobu. "Imamo goste" dodade kroz smešak a na vratima se pojavi Tamara držeći ponosno u ruci onaj buket pridržavajući drugom delove koji su se odvajali i vraćajući ih unutra.

Dubok uzdah kojim se spremala da nešto izusti uguši glasan jecaj koji ga preduhitri. Suze su nadolazile u talasima delimično od sreće ali i od

tuge zbog nemogućnosti da je sada uzme u naručje i podigne vrteći se tako zajedno i nadglasavajući jedna drugu smehom. Pružila je sada ka njoj drhtave ruke a devojčica na ovaj prizor odgovori osmehom ali je i zagrlji čvrsto kao da razume njenu patnju. Ostavio ih je tako zagrljene i iskoristio to vreme da otpije još malo iz one flaše. Svoje pojačano opijanje pravdao je tada njenom bolešću i verovao je da mu pomaže da potisne emocije.

Vratio se u sobu a Jelena ga prekori što njihovu unuku još uvek nije ponudio doručkom. Pokazivala mu je na obraze koji su joj upadali ka unutra predstavljajući to kao dokaz nedohranjenosti. Nije zaista tako izgledalo ali znao je da je njen pogled na tu temu oduvek bio prestrog. Istina, živela je sa majkom koja se mučila sa nedostatkom stalnog zaposlenja i doslovce krpila kraj s krajem otkada je pre nešto više od godinu dana ostala udovica.

Posle muža joj je ostao dvosobni stančić u kome je nastavila da živi i malo dete kome je imala zadatak da bude i otac i majka, a od njegovih roditelja baš ništa. Sa smrću sina za njih je umrla i njihova snaja i unuče kome su se donedavno tako iskreno radovali. Umro je jedan deo njihovog života a oni su se potrudili da ubiju i onaj drugi.

Ko zna šta se to u čoveku dogodi kada proživi tragediju tih razmera. Jelena ih nije mogla razumeti i nije se trudila da umanjji ćerkino razočarenje prema njima ali se bojala da se u njihovu situaciju stavlja i lično ih osuđuje ne bi li izazvala sličnu sudbinu.

Milan s druge strane nikada nije razumeo zašto im se kao takvima pridaje toliki značaj, ne zapitavši

se kako je kao rođeni otac mogao da dozvoli da mu dete živi takvim životom. Ali smatrao je da je od njega dobila sasvim dovoljno. Naime, stan u kome je sa porodicom živela poslednjih godina kupljen je jednim delom od njegovih para. Prodajom svog porodičnog doma rešio je da pomogne decu i napravi im u životu neku vrstu odskočne daske koju on nije imao. Jeste da time nije mogao da reši sve probleme, ali je mogao da ih povuče daleko od ivice gladi. Ili se barem nadao tome.

Jelena je uz uloženi napor uspela da im se pridruži tog dana i na doručku i na ručku a ostatak vremena provela je uglavnom spavajući dok je on zaokupljen unukom propustio priliku da joj makar nagovesti sve ono o čemu bi njih dvoje trebalo da razgovaraju. Milan i Tamara su nalazili neprestano nove zabave uživajući jedno u drugom i ne primećujući da je napolju sunce već polako zalazilo. Gledajući je tako proživljavao je one trenutke koje je propustio u odrastanju svoje ćerke. Neopisivo je podsećala na nju u tim godinama a i nasledila je tu energiju kojom je zračila gde god bi se pojavila. Plenila je svojom lepotom i vedrinom. Osvajala je oko sebe redom kao da se služila nekim tajnim receptima i počinjala je da bude svesna moći koju je posedovala. Ponašala se nekako uzvišeno u svakom trenutku. Čak i kada bi došla u situaciju da zaplače ona ne bi razvučenih usta urlikala kao druga deca već bi očima punih suza zauzimala neki dostojanstveni stav i stiskala zube do iznemoglosti ne dozvoljavajući im da propuste bilo kakav zvuk. Milan je voleo da se u tim momentima hvali kako je

on odgovoran za taj njen karakter ali znao je da to nije istina.

Drugi deo

Pre nepunih tridest godina upoznao je Jelenu. Ženu sa kojom je pozeleo da provede starost. Božanstvenu i čednu, željnu života i ljubavi a opet tajanstvenu i nipooverljivu, ranjivu i setnu. Sadržala je sve osobine kojima bi se priklonio jedan mladić sa tek navršenih dvadeset i dve.

Mislina fokusiran na taj daleki prvi susret od koga je sve počelo gotovo da je mogao da vizualizuje svaki detalj tog događaja.

Živeo je tada u porodičnoj kući na svega četrdeset kilometara od sadašnjeg boravišta. Kao jedinac dobio je celokupnu pažnju roditelja do nekog vremena kada je ocu pocela da sve više smeta razmaženost koju je ispoljavao radi čega su njihovi odnosi zahladneli. Majka kao i svaka druga u tome nije videla ništa loše ali iz straha zbog muževljeve nezgodne naravi i ona je promenila ponašanje prema sinu. Posle uredno završene srednje škole nije ni pokušavao dalje školovanje a na to nije bio ni primoravan. Sve veća netrpeljivost među ukućanima odvlačila ga je na ulicu gde je provodio najveći deo dana okružen uglavnom momcima sličnih problema. Svaki prikupljeni novac tada je služio za upražnjavanje alkohola čiji su poštovaoci već uveliko postali.

Sedeo je tog dana sa još trojicom njih u jednom parku koji se nalazio u neposrednoj blizini kuće. Bio je to i centar njihovih zbivanja. Vreme tipično jesenje a oni su zakopčani do grla ispijali pivo iz flaše koja je išla od jednog do drugog. Vodili su se kao i obično razgovori zbog kojih nije bilo potrebno uključivati mozak. Neki već ko zna koliko puta ponovljeni ali ubijalo se vreme dok je flaša u odsustvu. Žensko ako bi moralo tuda da prođe bivalo je praćeno obavezanim komentaram ili zviždukom. Svi su bili spremni da se preko noći odreknu tog drugarstva zbog devojke ali niko od njih je nije imao. Društvo je obično bilo istog sastava izuzev nekog privremenog gosta koji je to mesto zaslužio finansirajući sledeću turu piva.

Tako je bilo i tada. Pošto su pokupili sav kapital kojim su raspolagali i primili još dvojicu mlađih koji su nadomestili preostali iznos Milan se uputi u obližnju prodavnicu da ispuni svoj red.

Za kasom je na njegovo zaprepašćenje umesto debele gazdarice na koju je navikao sedela ona. Mlada devojka očaravajućeg izgleda potpuno ga je zatekla jednim pogledom da je gotovo zaboravio zbog čega je došao. Delom zbog alkohola koji je bio prisutan a delom što nikada ranije nije imao priliku da oseti ovakav pogled učini mu se još lepša. Vidno uznemiren smotao je onu flašu u kesu koju mu je

pružila pokušajući da što brže napusti radnju ne bi li prikrio crvenilo koje mu je nadiralo u lice. Bio je siguran da je to primetila zbog smeška kojim ga je ispratila na vrata. Ali osetila je i ona simpatije prema njemu inače mu ne bi poklonila toliku pažnju. Koju pažnju? Nasmejala se kao što bi to uradila prema svakoj drugoj mušteriji. Možda. Poželeo je da je tu bilo jos nečega. Odlučio je da ne pominje ništa među drugarima a njegovu rasejanost niko nije uvideo.

Kada je stigao flašu je izvukao iz kese a nju strpao u džep ne primetivši u prvi mah da se u njoj nalazio još neki predmet. Tek posle nekog vremena iznenadi ga ono što je kod sebe pronašao. Bila je to ženska gumica za kosu crne boje. Sigurno je njena. Nije imala čija da bude. Mora da je greškom pokupio u onoj brzini. Pomisli da pođe kako bi joj vratio ali uplaši se da će olako propustiti ovu šansu koja mu se ukazala. Znao je da se prodavnica zatvara u osam i reši da pričeka do tad. Začudilo ga je to što nikom u međuvremenu nije bila čudna njegova rasejanost ali to mu je svakako odgovaralo.

Društvo se ubrzo rasturilo pošto nije bilo više novaca kojim bi se dokupilo alkohola a drugog izvora zabave nisu imali pa ostade sam na klupi gledajući na sat. Bio je to stari ručni sat marke Doxa koji mu je ostao u zaveštanje od njegovog dede a s toga ga je posebno cenio. Vreme se približavalo a on je očekivao da će je svakog trenutka videti kako izlazi na vrata. Trema ga je obuzimala ali je osećao da ima razloga za nadu. Da li je bilo bolje da je otrčao do kuće i obukao se drugačije? Znala bi da je

to zbog nje uradio pa bi ispao smešan. Bolje ne. Delovaće nezainteresovano. Kao da je rešio da joj usput vrati gumicu iz proste učtivosti a nikako iz želje da sa njom razgovara.

U tom opazi kako dve osobe izlaze jedna za drugom. Zbog očigledne razlike u kilaži prepoznao je u onoj drugoj vlasnicu lokala. Razmenili su nekoliko reči a onda se ova krupnija okrenu ka vratima kako bi ih zaključala pa se zajedno uputiše niz ulicu. Nije na to računao. Nije želeo da joj priđe pred njom. Znao je da bi i ona pred gazdaricom pokazala grubu ravnodušnost, stoga je odlučio pričekati da ostane sama. Uverivši se da drži sigurno rastojanje uputio se za njima. Došli su do kraja ulice a onda skrenuli desno. Autobuska stanica. Ako se zaustave tu neće imati priliku da joj priđe nasamo. Osećao je nervozu dok je igrao ulogu psa tragača naročito zbog one neizvesnosti kako će se igra završiti. Kretale su se sporo zbog problema sa kilažom koji su pratili jednu od njih a njemu se učini da je prošla večnost. Produžiše pored stanice ne zaustavljajući se što mu je dalo do znanja da stanuje u blizini. Ali ni pratilja se nije zaustavila. Da li je moguće da žive zajedno? - promumlao je u sebi ironično kada primeti da su se naglo zaustavile.

Stajao je sa druge strane ulice i posmatrao kako sa osmehom na licu razgovaraju o nečemu. Izgleda da je i na nju ostavila dobar utisak. Miris mesa gotovo da mu natera vodu na usta. Okrenuo se oko sebe omamljen dimom ne bi li mu pronašao poreklo. Pružao se iz obližnje pečenjare.

Učini mu se da bi u tom trenutku mogao pojesti manje prase bez ičije pomoći kada opazi čoveka koji ga je netremice gledao već neko vreme. Pogleda ga na kratko a onda obori glavu postiđen. Delovalo je kao da ga sažaljeva. Vratu mu se na pamet tada misija koja ga je i dovela do ovde pa užurbano poče da preleće pogledom okolinu. Spazio je devojkku kako hitrim hodom savladava put ispred sebe. Druge osobe više nije bilo.

Povrativši motivaciju pojuri za njom ali ponovo se ne osmeli da je presretne pred tolikom publikom. Rešio je da sačeka pravi trenutak koji se ubrzo i ukazao. Skrenula je sa glavnog puta i zaputila se zemljanom stazicom koja je vodila između zgrada. Poznavao je taj teren. Završne godine osnovne škole provodio je uglavnom sa nekolicinom u napuštenom podrumu jednog od ovih objekata čekajući da se završe časovi sa kojih su pobjegli. Tu se susretao sa prvim čarima alkohola i duvana, ali i prvim poljupcima i nežnostima. Kao da oseti odjednom neku nostalgiju za ovim mestom.

Iskoristio je svoje poznavanje ovog prostora pa se trčeći uputi ka stepenicama pored kojih je ona prošla. Pošto se spustio niz njih provuče se nekim uzanim prolazom i za tren oka se nađe na onoj istoj stazi samo sada u suprotnom pravcu. Dolazila mu je u susret. Izdahnu par puta dugačko kako bi primirio puls i otklonio svaki trag koji bi otkrio napor uložen da do ovog susreta dođe. Ali srce je udaralo sve jače. Nikada nije bio preterano hrabar sa devojkama pa ga gotovo zaprepasti pomisao šta je

sve učinio sada. Bila je na samo par metara od njega.

Obori pogled imitirajući neku zamišljenost i uputi joj se u susret što laganijim korakom. Kada joj se potpuno približio podiže pogled u nameri da izazove susret očima ali ona projuri pored njega zakačivši ga ramenom i nastavi užurbanim hodom. Osetio se razoružanim. Nije ovo očekivao. Okrenu se u nameri da poviče za njom, ali nije znao kako da je oslovi.

"Hej!" povika polu glasno a zatim malo glasnije ali ni jednom ne dobi povratnu reakciju.

Nastavila je da se kreće brzim koracima praveći sve veću udaljenost između njih. Odlučivši da njegov današnji angažman ne bude uzaludan dotrča do nje i nasloni joj jednu ruku na rame u nameri da je zaustavi ali ponovo se desi nešto neočekivano.

Filmski vrisak prolomi se kroz vazduh a njegov eho nastavi da odzvanja. Prebledeo je zatečen ovim postupkom a ruka kojom je dodirnuo ostade zgrčena u vazduhu. Samo je stajala tu pored njega okrenuta leđima i drala se sve jače kao da pokušava da obori lični rekord. Uplašen reakcijom okolnih stanara na njeno dranje zgrabi je sa obe ruke kako bi je primirio i objasnio joj o čemu se radi ali uspeo je samo da izazove još glasniji urlik.

Krajičkom oka spazio je kako se podižu roletne i izvireju radoznale glave iznad njih. Pomisli kako bi najbolje bilo da zaboravi na sve i da poleti koliko ga noge nose a možda bi to i učinio da u tom trenutku ne oseti tup udarac u potiljak koji ga posla na pod.

Nije stigao da se osvesti kada ga neka velika sila prevrnu sa stomaka na leđa i zakuca ga svom snagom posred lica a onda još jednom u telo iz koga grunu oblak prašine kao da je neko tresao tepih. Krv jurnu iz nosa mešajući se sa zemljom koju je pokupio pri padu. Pred očima mu poiskakaše zvezdice različitih boja a taj za njega novi prizor koji ga podseti na one neizostavne scene iz crtanih filmova gotovo da mu navuče osmeh na lice. Ali onda oseti novi udarac sličnog intenziteta koji sa sobom donese bol opominjući da bi trebao da podigne ruke. Učini mu se da je i dalje čuje kako vrišti a kroz glavu mu prolete misao kako će ga ovaj udarati dokle god se ona bude čula.

Lice mu je sada bilo zaklonjeno rukama a noge savijene u kolenu trebale su da na telu ostave što manju udarnu površinu. Izgledao je kao buba koja je oborena na leđa mlatarala bespomoćno nogicama. Bio je spreman za sledeći udarac. Isuviše velika pauza a još je mogao da čuje vrisak.

Pokuša da razbistri suzama pomućeni vid i ugleda ćelavog tipa kako se sa rukama podignutim u neku vrstu garda neuspešno zaklanja od nezaustavljivih šamara devojke kojoj je pretilo da će ostati bez glasa. Momak je bio očigledno jedan od onih koji su maštali da postanu heroji. Uvek tu da podeli pravdu i da stane u zaštitu slabijeg ali ovoga puta je pogrešno procenio. Izgleda da sam ja bio ona nežnija strana - pomislio je.

Dok je pokušavao da se pridigne učini mu se kao da je upravo ustao sa šina preko kojih je projurio voz. A pogledaj šta mu ona radi. Nasmejao

bi se tada ali mu je sve ono što mu se sušilo na licu već obrazovalo pravu masku ispod koje je to bilo nemoguće učiniti.

Tip se izvukao nekako iz tog klinča i uleteo u zgradu sa onim izrazom koji bi napravilo kuče kada skoči na vas kako bi vam dokazalo da vam se raduje a vi ga prebijete zato što vas je isprjalo svojim šapama.

Sve je delovalo kao vrhunac dramske scene sa srećnim krajem. Svakog časa je trebalo da se zatrči njemu u zagrljaj i zavesa bi tada trebalo da padne. Zaćutala je a pogledi im se sudariše. Učinilo mu se da iz njenih očiju izbija nežnost kojom mu se izvinjavala zbog nepravilike u koju ga je dovela. Krenula je ka njemu odlučnim korakom a on raširi ruke kako bi je prihvatio na svoje grudi i ponovo povratio na mesto muško ženske uloge koje su u onoj pometnji zamenili.

Ali pre nego što uspe da vrati ruke njeni dlanovi se još nekoliko puta zalepiše za njegove obraze a zatim otrča onom stazicom ostavivši ga da stoji tu prebijen i ponižen u grotlu svih onih psovki i uvreda koji su dopirali sa sada već nijednog praznog prozora. Kao poraženi gladijator u areni koji čeka na milost publike.

Tog dana još pre nego što je stigao kući znao je da mora da istrpi još par šamara pre nego što se ova agonija završi. Tako i bi. Otac se osećao dužnim da ga kazni zbog objašnjenja koje se nije ni potrudio da smisli. Nije se ustezao da ga udari iako to više nije odgovaralo njegovom uzrastu pa je i to što mora da ga bije u ovim godinama bila još jedna stavka za koju mu je prebacivao.

Majka nije u tome učestvovala već bi sačekala da joj muž nakon svađe napusti kuću a onda bi izlazila iz nekog ćoška u kojem je bila skrivena i započinjala nasmejana razgovor sa sinom ljubeći ga i tepajući mu kao da ništa nije ni čula ni videla. Počinjala je da ga zbog toga nervira. Činilo mu se da je razum napušta.

Tih nekoliko dana proveo je teška srca u kući. Otac je taman smekšao pomislivši da mu ovim boravkom u porodičnoj atmosferi ukazuje neku vrstu izvinjenja. Ali rane su zacelile i bio je spreman da napusti gnezdo. "Ljubav" ga beše prošla ali je gumicu ipak sačuvao iz nekog razloga. Osećao je neopisivu potrebu da se napije. Ko zna kakve se sad priče ispredaju o njegovom odsustvu.

Ubrzo se našao među starim društvom. Pošto na i dalje vidljive tragove borbe nije uspeo da u hodu smisli adekvatan izgovor bio je predmet šale

do kraja dana. Okrenulo se nekoliko tura pića ali on nijednom nije išao u kupovinu. Danas je uspeo da izbegne ali znao je da sutra neće biti iste sreće.

Došlo je vreme i za to. Morao je da proguta sramotu ili da ostalima ispriča zbog čega ne želi u prodavnicu a to bi bila mnogo veća sramota. Po prvi put u životu bi se obradovao kada bi video onu debelu gazdaricu. Poznavala je njegove roditelje ali njemu je uvek bila antipatična a posebnu odbojnost prema njoj stvorio je onog dana kada ga je otac pošteno prebio nakon što mu se ona požalila kako je na njene oči ukrao kutiju keksa. Bilo je to poprilično davno ali joj nije oprostio. Nije poricao do duše da je ukrao taj keks ali je smatrao da nije morala da kaže roditeljima znajući kakva će njihova reakcija biti i da je neka osoba ona to ne bi ni uradila. Čudno, ali zaista bi mu laknulo kada bi nju sada zatekao na kasi.

Ipak, nade mu ubrzo potonuše pošto je ugleda kako iz drugog pravca prilazi lokalu. Možda sam je prizvao na neki način? - pomislio je. Teško se kretala a znoj je kipio sa nje. Bila je gola voda, ali nije ni navikao da je drugačiju vidi. Zaustavila se ispred da dovrši cigaretu koja je, moglo bi se reći, bila sastavni deo nje. Pult za kasom je bio jedino mesto gde je čovek mogao da je vidi slobodnih usana ali i unutar lokala bi se nekada mogao osetiti miris duvana koji bi je odavao da se ne pridržava pravila zabrane pušenja. Zastao je na kratko razmišljajući da li sačekati da se skloni sa ulaza i time izbeći razgovor sa njom ali zabrinuti pogledi ostalih koji su se nagvirivali da provere da li je

njihov novac poslužio pravoj nameni pokrenu ga iz mesta.

"Ćao Milanče! Nema te ovih dana." Progovori iz nje promukli glas dok je rukavima bluze brisala znoj sa čela.

"Dobar dan!" odgovori kratko bez daljeg objašnjenja.

"Kako su ti roditelji? Oca ti vidim s vremena na vreme, ali majku nikako. Otac se žali na tebe a ja mu kažem, mladost je to. Proći će. Kao da ti nikada nisi bio mlad."

"Dobro su, hvala na pitanju." znao je za nju da je jedna od onih koji uživaju da dodaju drva na tuđu vatru pa nije dozvolio sebi da se upusti u razgovor.

"Nešto si mi neraspoložen. Nije ti valjda on napravio to na licu siroto dete."

"Nije, nije, ne brinite."

"Nemoj mi reći da si se tukao? Zašto sekiraš onu jadnu majku?"

"Nisam se tukao. Pao sam." pozeleo je da je u tom trenutku udari posred usta i da je slatko napsuje ali znao je da bi to u rekordnom roku došlo do njegovih.

"Dokle ćeš više da sediš sa ovim probisvetima po klupama i da ispijaš pivo. Ne priliči to tebi. Vreme ti je da se uozbiljiš malo. Da nađeš devojkku."

"Još sam mlad. Ima vremena za sve."

"Čuj ti njega. Mlad. Ja sam u tvojim godinama već bila udata. Jeste da se nisam baš usrećila ali vreme je bilo."

Bacila je pikavac iz kojeg više nije imalo šta da se povuče a iz kutije izvadi novu cigaretu. Pokuša

da je pripali ali upaljač beše otkazao poslušnosti. Voda sa nje poče da izbija u još većem mlazu dok se borila za dim cigarete kao da je bila astmatičar koji pokušava da iskoristi pumpicu u vreme napada.

"Da nemaš upaljač možda?" bila je sada već ozbiljno iznervirana.

"Nemam, ali izneću vam iz radnje. Baš sam pošao da kupim nešto. Izlazim za sekund."

Ocenio je to kao spasonosni događaj i uleteo unutra.

"Dobar dan, izvolite." progovorila je učtivo sa onim blagim osmehom kao što je to bilo pri njihovom prvom susretu.

Učini mu se da ga ne prepozna i to ga silno obradova. Otkloni onu ljutnju prema njoj koju je pripremio kao kontranapad u slučaju da do napada dođe. Priželjkivao je ovih nekoliko dana da ga u tom strahu od nepoznatog napadača nije lepo uočila i zapamtila a sada je delovalo da mu je želja uslišena. Nije ga poznavala što znači da ima novu priliku da ih upozna. Samo sada je bio siguran da je neće pratiti.

Otišao je do frižidera i iz njega izvukao pivo ne prestajući da gleda u nju. Primetila je to i osmehnula se stidljivo. Dok je ona slagala novčanice ostao je da stoji tu još nekoliko sekundi pokušavajući da nađe pravu reč kojom bi saopštio svoje simpatije prema njoj ili joj barem udelio neki kompliment ali mu okolnosti ne dozvoliše.

"Milanče, upaljač." zaškripao je glas spolja.

"Da, i upaljač jedan."

Izašao je i pružio joj upaljač. Nije bio ljut na nju što mu nije dozvolila da kaže išta. Zapravo bio je presrećan što ga se ova ne seća kao napadača da mu u ovom trenutku to ništa nije moglo poremetiti. Pripalila je i povukla nekoliko dimova za redom kao da joj se radilo o glavi.

"Gde smo mi ono stali?"

Razmišljao je kako da se izvuče. Izgleda da nema na šta pametnije da potroši dan kad je u stanju da vodi ovaj nebulozni razgovor u nedogled.

Nije ništa odgovorio.

"A da. Kod devojke. Kako bi bilo da te ja upoznam sa jednom? Mislim da bi imao šanse još pogotovo ako bih ja dala preporuku. Šta kažeš?"

"Nemam ništa protiv." sevnulo je iz njega kao iz topa.

Neverovatno da je pristao da mu ona traži devojku. Nije verovao da će u ludilu doživeti ovako nešto. Ako neko sazna za ovo prozivaće ga čak i oni mlađi od njega. Naravno da bi odbio ovakvu ponudu u svakoj drugoj okolnosti ali znao je da se radi o njoj. Znao je da bi ona najbolje mogla udesiti stvari između njih dvoje.

"Odlično, užiću u tome. Neka bude večeras u osam kad zatvorim prodavnicu. Sačekaćes me ovde u osam, zar ne?"

"Biću tu, obećavam."

"Lepo dragi moj. Onda je sve sređeno. I smanji malo to pivo. Za to si još uvek mlad."

"Hoću, budite sigurni." bio je spreman da joj u tom trenutku obeća bilo šta samo da ne odustane od svoje namere.